



EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2011.12.15
SEK(2011) 1566 galutinis

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

pridedamas prie dokumento

**KOMISIJOS KOMUNIKATO EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Energetikos veiksmų planas iki 2050 m.

{KOM(2011) 885 galutinis}
{SEK(2011) 1565 galutinis}
{SEK(2011) 1569 galutinis}

1. PROBLEMOS APIBŪDINIMAS

Žmonių gerovė ir įmonių bei ekonomikos klestėjimas priklauso nuo saugios, patikimos, tvarios ir įperkamos energijos tiekimo. Šiuolaikiniame pasaulyje energijos poreikiai tapo kasdienių poreikių dalimi ir dažnai Europoje yra suvokiama kaip savaimė suprantamas dalykas. Energetikos sistema ir jos struktūra formavosi ištisus amžius, o gal net tūkstantmečius; buvo naudojamas įvairių rūšių kuras ir energijos paskirstymo sistemos. Mūsų dabartinė energetikos sistema ir energijos gamybos, transformavimo ir vartojimo būdai ateities atžvilgiu yra netvarūs: į aplinką išmetama daug ŠESD, kyla pavojus energijos tiekimo saugumui ir konkurencijai, o tą pavojų lemia didelės energijos sąnaudos ir per mažai investicijų.

Prireiks dešimtmečių, kad būtų padidintas energetikos sistemų patikimumas ir tvarumas. Vieno stebuklingo būdo šiai pertvarkai atlikti nėra, nes nėra tokio energijos šaltinio, kuris būtų gausus ir neturėtų su tvarumu, tiekimo saugumu ir konkurencingumu (kaina) susijusių trūkumų. Todėl renkantis energetikos sistemos pertvarkymo būdą reikės ieškoti kompromiso, nes viena rinka pagal dabartinę reguliavimo tvarką šio tikslo greičiausiai nepajėgi užtikrinti. Tačiau vis dėlto artimiausiu metu reikės didelių investicijų energetikos infrastruktūrai pakeisti ir piliečiams užtikrinti panašų komforto lygį prieinamomis kainomis, taip pat saugų ir konkurencingą energijos tiekimą įmonėms ir aplinkos apsaugą.

Jei būtų naudojami mažo anglies dioksido kiekio, vietos (t. y. ES) ar labiau diversifikuoti energijos šaltiniai, o pati energija gaminama ir vartojama efektyviai, tai galėtų būti labai naudinga ne tik aplinkai, konkurencingumui ir energijos tiekimo saugumui, bet ir ekonomikos augimui, užimtumui, regionų plėtrai ir inovacijoms. Kokių yra tokios koncepcijos taikymo kliūčių? Kodėl nepereinama prie mažo anglies dioksido kiekio, konkurencingesnės ir labiau diversifikuotus energijos šaltinius naudojančios energetikos sistemos arba kodėl tai vyksta per lėtai?

Tokiam perėjimui prie naujos energetikos sistemos trukdo keli veiksniai:

1) Energijos rinkos kainos ne visiškai atspindi visas visuomenės sąnaudas, susijusias su tarša, ŠESD išmetimu, išteklių eikvojimu, atliekomis, žemės naudojimu, oro kokybe ir geopolitine priklausomybe.

2) Fizinės sistemos inertiškumas

Dauguma investicijų į energetikos sistemą susijusios su ilgalaikiu turtu, todėl atsiranda didelis „blokavimo“ poveikis, o sistema gali keistis tik pamažu.

3) Visuomenės nuomonė ir vartotojų požiūris

Visuomenės nuomonė apie pavojus, susijusius su naujų elektrinių ir infrastruktūros statyba, gali būti nepalankesnė, palyginti su ekspertų nuomone. Be to, bandymai įtikinti žmones rinktis kitokias būsto šildymo technologijas, transporto priemones ir pan. gali ilgai užtrukti; taip pat gali tekti imtis reikiamų priemonių ar reguliavimo.

4) Su technologijų, paklausos, kainų ir rinkos struktūros pokyčiais susijęs neapibrėžtumas

Viena iš energetikos sistemos ypatybių – didelė dalis fiksuotųjų ilgalaikių sąnaudų, kurioms susigrąžinti reikia kelių dešimtmečių. Dėl neapibrėžtumo gali gerokai padidėti investuotojų rizika ir sąnaudos, o įmonės gali būti mažiau linkusios investuoti.

5) Netobulos rinkos

Kai kuriose valstybėse narėse, kurių rinkoje tebevyrauja istoriniai energijos tiekimo operatoriai, konkurencija yra silpna. Kitas veiksnys – tai, kad ilgalaikių investicijų nebūtinai imasi rinkos dalyviai, kurie paprastai dažniau siekia trumpalaikio pelno. Nedaugelis rinkos

dalyvių nori plėtoti efektyvaus energijos vartojimo paslaugų ir decentralizuotos atsinaujinančiųjų išteklių energijos rinkas, be to, trūksta tam palankių reguliavimo sąlygų.

2. SUBSIDIARUMO IR ES PRIDĖTINĖS VERTĖS ANALIZĖ

ES energetikos srities kompetencija nustatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 194 straipsnyje¹. ES kovos su klimato kaita kompetencija, įskaitant kompetenciją mažinti ŠESD išmetimą energetikos ir kituose sektoriuose, nustatyta 191–193 straipsniuose. Ekonomikos atžvilgiu daugelis energetikos sistemos patobulinimų gali būti geriausiai atlikti ES lygmeniu – neviršydamos savo kompetencijos veiksmų imtųsi ir ES, ir valstybės narės.

3. ES INICIATYVOS TIKSLAI

Bendrasis tikslas – suformuoti viziją ir strategiją, kaip, atsižvelgiant į tiekimo saugumo ir konkurencingumo tikslus, iki 2050 m. sumažinti anglies dioksido išmetimą ES energetikos sistemoje.

Bendrajam tikslui pasiekti siūlomi konkretesni tikslai:

- i) investuotojams aiškiau nurodyti galimas būsimas ES politikos kryptis, nurodant skirtingas anglies dioksido išmetimo sumažinimo iki 2050 m. priemones, taip pat tų priemonių poveikį ekonomikai, socialinį poveikį ir poveikį aplinkai;
- ii) parodyti, kaip reikės siekti kompromiso tarp politikos tikslų ir skirtingų anglies dioksido išmetimo mažinimo priemonių, taip pat nustatyti bendrus visų anglies dioksido išmetimo mažinimo priemonių aspektus;
- iii) nustatyti etapus po 2020 m., siekiant pritraukti suinteresuotąsias šalis ir suteikti daugiau tikrumo dėl laikotarpio po 2020 m.

Veiksmų planas iki 2050 m. turėtų būti grindžiamas dabartiniais ES energetikos politikos tikslais: tvarumu, tiekimo saugumu ir konkurencingumu.

4. POLITIKOS PRIEMONĖS

Šis poveikio vertinimas – tai ne tradicinis poveikio vertinimas, kuriame išvardijamos tam tikriems politikos tikslams įgyvendinti skirtos politikos priemonės ir vertinamas tokių politikos priemonių poveikis, siekiant išsirinkti priimtinausią. Čia analizuojami tam tikri galimi pokyčiai ateityje – taip siekiama gauti patikimesnės informacijos apie tai, kaip energetikos sistemoje galima 85 % sumažinti su energija susijusį CO₂ išmetimą, palyginti su 1990 m. lygiu (t. y. iki 2050 m. 80 % sumažinti ŠESD išmetimą), ir padidinti tiekimo saugumą bei konkurencingumą (taip, kad nereikėtų rinktis vieno iš šių tikslų).

Naudingų scenarijų, kaip energetikos sistemoje sumažinti anglies dioksido išmetimą, galima pasiūlyti kelis. Dėl scenarijų rengimo plačiai tartasi su įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis. Suinteresuotosios šalys ir Europos Komisija nustatė keturis pagrindinius anglies dioksido

¹ 194 straipsnis:

- 1. Kuriant vidaus rinką ar jai veikiant ir atsižvelgiant į poreikį išsaugoti ir gerinti aplinką, Sąjungos energetikos politika, vadovaujantis valstybių narių solidarumu, siekiama:
 - a) užtikrinti energijos rinkos veikimą;
 - b) užtikrinti energijos tiekimo saugumą Sąjungoje;
 - c) skatinti energijos vartojimo efektyvumą bei taupymą ir naujų bei atsinaujinančių energijos formų plėtoją;
 - d) skatinti energetikos tinklų sujungimą.

išmetimo mažinimo energetikos sektoriuje būdus: energijos vartojimo efektyvumo scenarijus daugiausia orientuotas į energijos reikmes, o atsinaujinančiųjų išteklių energijos, branduolinės energijos ir anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologijų scenarijai – daugiausia į tiekimą (bus mažinamas su energijos tiekimu susijęs anglies dioksido išmetimas). Siūlomose politikos priemonėse (scenarijuose) analizuojami 5 skirtingi keturių anglies dioksido išmetimo mažinimo priemonių deriniai. Anglies dioksido išmetimo mažinimo priemonės niekuomet neanalizuojamos atskirai nuo kitų veiksnių, nes į bet kurį scenarijų, kuriame vertinama visa energetikos sistema, būtinai įtraukiama skirtingų elementų sąveika. Kadangi visuose anglies dioksido išmetimo mažinimo scenarijuose numatyta iki 2050 m. su energija susijusį CO₂ išmetimą sumažinti 85 %, reikės nuodugniai įvertinti, ar kiekviena politikos priemonė taip pat padės padidinti energijos tiekimo saugumą ir energetikos sektoriaus konkurencingumą ir užtikrinti, kad energijos sąnaudos būtų priimtinos.

	Politikos priemonės
1	Įprastos veiklos scenarijus (bendrasis bazinis scenarijus ²)
1bis	Dabartinės politikos iniciatyvos – dabartinių politikos iniciatyvų scenarijus (atnaujintas bazinis scenarijus)
2	Didelio energijos vartojimo efektyvumo scenarijus
3	Diversifikuotų tiekimo technologijų ³ scenarijus
4	Intensyvaus atsinaujinančiųjų išteklių energijos (AIE) vartojimo scenarijus
5	Vėlavimo diegti anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologijas scenarijus
6	Nedidelio branduolinės energijos vartojimo scenarijus

5. POVEIKIO VERTINIMAS IR POLITIKOS PRIEMONIŲ PALYGINIMAS

Poveikis aplinkai

Vertinant poveikį aplinkai, visos politikos priemonės turėtų padėti gerokai sumažinti energijos vartojimą, o labiausiai sumažinti energijos vartojimą pavyktų pasirinkus scenarijų „Didelis energijos vartojimo efektyvumas“. Mažo anglies dioksido kiekio energetikos sistemoje skirtųsi ir energijos rūšių derinio sudėtis – pagal visus scenarijus planuojama daugiau naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energijos. Branduolinės energijos dalies pokyčiai priklauso nuo pasirinktos politikos – ta dalis gali sudaryti nuo 2 iki 18 % suvartojamos pirminės energijos kiekio. Dujų dalis didžiausia pagal scenarijų „Nedidelis branduolinės energijos vartojimas“, kuriame numatyta didelė anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologijų skvarba. Naftos ir kietojo kuro naudojimas mažėja. Elektros energijai tenkanti suvartotos galutinės energijos kiekio dalis, palyginti su dabartiniu lygiu, padvigubėja, o elektros energija tampa svarbiausiu galutinės energijos šaltiniu. Visuose anglies dioksido išmetimo mažinimo scenarijuose numatyta iki 2050 m. 80 % sumažinti ŠESD išmetimą, o su energija susijusį CO₂ išmetimą – 85 %, palyginti su 1990 m. lygiu, taip pat lygiavertį bendrą išmetamųjų teršalų kiekį per prognozių laikotarpį. 2030 m. su energija susijusių išmestų CO₂ dujų kiekis yra 38–41 % mažesnis, o bendras išmestų ŠESD kiekis yra 40–41 % mažesnis.

² Taip pat naudotas mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos veiksmų plane ir Baltojoje knygoje dėl transporto sektoriaus.

³ 3-asis scenarijus atitinka scenarijų „Veiksmingos ir visuotinė pritarimą turinčios technologijos“, naudotą Mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos veiksmų plane ir Baltojoje knygoje dėl transporto sektoriaus, remiantis 1bis scenarijumi.

Poveikis ekonomikai

Remiantis įvairių anglies dioksido ir energetikos politikos poveikio bendrajam vidaus produktui analizėmis, poveikis yra gana nedidelis. Atsižvelgiant į konkretų anglies dioksido išmetimo mažinimo scenarijų, palyginti su baziniu scenarijumi ir scenarijumi „Dabartinės politikos iniciatyvos“, papildomų vidutinių metinių energetikos sistemos išlaidų nesusidarytų, jei anglies dioksido išmetimas būtų taip radikaliai mažinamas pagal pasaulinio masto programą, arba tos išlaidos būtų mažos. Vertinant elektros energijos kainas, kai kuriuose politikos scenarijuose numatyta, kad, palyginti su baziniu scenarijumi ir scenarijumi „Dabartinės politikos iniciatyvos“, elektros energijos kainos šiek tiek sumažėtų (scenarijai „Didelis energijos vartojimo efektyvumas“ ir „Diversifikuotos tiekimo technologijos“), o pagal kai kuriuos kitus scenarijus tos kainos padidėtų (scenarijus „Intensyvus AIE vartojimas“; pagal scenarijų „Nedidelis branduolinės energijos vartojimas“ – šiek tiek mažiau). Apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje anglies dioksido kainos yra gerokai didesnės nei numatyta baziniame scenarijuje ir scenarijuje „Dabartinės politikos iniciatyvos“, o kuro kainos – mažesnės. Visoms politikos priemonėms įgyvendinti reikia vis daugiau sudėtingos energetikos infrastruktūros (elektros energijos linijų, pažangiųjų elektros energijos tinklų ir saugojimo infrastruktūros), o scenarijui „Intensyvus AIE vartojimas“ įgyvendinti tokios infrastruktūros reikia daugiausia.

Socialinis poveikis

Socialinis anglies dioksido išmetimo mažinimo veiksmų planų aspektas yra labai svarbus, nes pereinant prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos reikės iš esmės pertvarkyti kelis sektorius, o tokia pertvarka atsilieps bendrovėms, užimtumui ir darbo sąlygoms. Siekiant išvengti nedarbo kai kuriuose sektoriuose ir darbuotojų stygiaus kituose, reikia kuo anksčiau išspręsti švietimo ir mokymo klausimą.

Kai kurie tyrimai rodo, kad anglies dioksido mažinimo politikos poveikis užimtumui iki 2020 m. bus nežymus, tačiau dėl investicijų į naujas technologijas gali atsirasti poreikis kurti darbo vietas, kurioms reikia aukštesnės kvalifikacijos. Iki 2050 m. energijos tiekimo saugumas, kuris matuojamas kaip priklausomybė nuo energijos importo, gerėja pagal visus politikos scenarijus, o geriausias rezultatas užtikrinamas pagal scenarijų „Intensyvus atsinaujinančiųjų išteklių energijos vartojimas“. Vertinant namų ūkiams tenkančių energijos sąnaudų priimtinumą, visos politikos priemonės padėtų gerokai sutaupyti kuro, tačiau kapitalo sąnaudos ir investicijų į energijos vartojimo efektyvumą sąnaudos būtų didesnės. Visuose politikos scenarijuose numatoma, kad bendros namų ūkių išlaidos energijai bus didesnės, o labiausiai jos padidėja tuose scenarijuose, kuriuose numatoma taikyti griežtą energijos vartojimo efektyvumo politiką ir intensyviau naudoti AIE.

Politikos priemonės buvo lyginamos pagal jų **veiksmingumą, efektyvumą ir darną**.

Kai jos buvo lyginamos pagal veiksmingumo kriterijų, buvo svarstomi 3 energetikos politikos tikslai – tvarumas, energijos tiekimo saugumas ir konkurencingumas. Visos politikos priemonės parengtos taip, kad iki 2050 m. su energija susijęs CO₂ išmetimas sumažėtų 85 %, taigi visos yra veiksmingos. Reikia pažymėti, kad kai kurios priemonės labai priklauso nuo naujų komerciškai dar nepasiteisinusių technologijų sėkmės. Vertinant energijos tiekimo saugumą, pagal visas politikos priemones priklausomybė nuo importo mažėja. Tačiau labiau elektrifikuotame pasaulyje elektros energijos tinklo stabilumas galėtų tapti gerokai aktualesnis. Konkurencingumo srityje kai kuriuose politikos scenarijuose numatyta, kad elektros energijos kainos šiek tiek sumažės, palyginti su baziniu scenarijumi ir scenarijumi „Dabartinės politikos iniciatyvos“, o pagal kai kuriuos kitus scenarijus jos didės. Apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje kainos yra gerokai didesnės nei numatyta baziniame scenarijuje ir scenarijuje „Dabartinės politikos iniciatyvos“, o kuro kainos – mažesnės. Šis

modelis padeda pritraukti tinkamų investicijų, kurias skatina konkreti politika ar anglies dioksido kainos, o sprendimai dėl investicijų grindžiami prielaida, kad viskas numatoma labai tiksliai.

Vertinant efektyvumo kriterijų, iš analizės matyti, kad anglies dioksido išmetimo energetikos sistemoje mažinimo sąnaudos yra panašios pagal visus scenarijus ir kad daugelyje anglies dioksido mažinimo scenarijų net numatoma sumažinti sąnaudas, palyginti su baziniu scenarijumi. Mažiausių sąnaudų scenarijai yra scenarijai „Vėlavimas diegti anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologijas“ ir „Diversifikuotos tiekimo technologijos“, kuriuose numatyta didelė branduolinės energijos skvarba.

Visi politikos scenarijai atitinka kitus ES ilgalaikius tikslus (klimato, transporto ir kt.). Nė viena politikos priemonė negali būti laikoma geriausiai atitinkančia visus kriterijus, todėl reikės ieškoti kelių kompromisinių sprendimų.

6. IŠVADOS

Iš dabartinės tendencijų prognozės matyti, kad ŠESD išmetimą pavyks sumažinti tik per pusę tiek, kiek reikia, priklausomybė nuo importo didės (ypač dujų sektoriuje), taip pat didės elektros energijos kainos ir energijos sąnaudos. Modeliavimu grindžiama analizė parodė, kad sumažinti anglies dioksido išmetimą energetikos sektoriuje įmanoma (šis tikslas galėtų būti pasiektas, jei būtų taikomi įvairūs energijos vartojimo efektyvumo, atsinaujinančiųjų išteklių energijos, branduolinės energijos bei anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologijų deriniai) ir kad su tuo susijusios sąnaudos yra priimtinos.

Bendri scenarijų analizės aspektai

- Būtina taikyti integruotą modelį.
- Elektros energijai anglies dioksido mažinimo scenarijuose tenka svarbus vaidmuo – 2050 m. jos dalis bus 36–39 %.
- Visuose anglies dioksido išmetimo mažinimo scenarijuose numatyta, kad energijos vartojimo efektyvumas gerokai padidės.
- Atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis gerokai padidės pagal visus scenarijus: 2050 m. tokia energija sudarys bent 55 % bendro galutinės suvartotos energijos kiekio.
- Kad būtų galima naudoti daugiau atsinaujinančiosios energijos ir padidinti energijos vartojimo efektyvumą, reikia šiuolaikiškos, patikimos ir pažangios infrastruktūros, įskaitant elektros energijos saugojimo infrastruktūrą.
- Branduolinė energija gali labai padėti sumažinti anglies dioksido išmetimą, o didžiausia jos skvarba numatyta scenarijuje „Vėlavimas diegti anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologijas“.
- Pagal daugumą scenarijų anglies dioksido surinkimo ir saugojimo technologijos labai padėtų mažinti anglies dioksido išmetimą, o jos labiausiai išplistų tuo atveju, jei būtų naudojama mažiau branduolinės energijos.
- Iš visų scenarijų matyti, kad pereinama nuo didelių kuro ir veiklos išlaidų prie didelių kapitalo išlaidų.
- Norint užtikrinti sąnaudų atžvilgiu efektyvų ilgalaikį perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų, iki 2030 m. reikės inicijuoti svarbių pokyčių: tokio perėjimo sąnaudos bus priimtinos, jei veiksmų bus imtasi anksti ir energetikos sistemos restruktūrizavimas sutaps su investicijų ciklais.
- Pagal visus scenarijus dėl nedidelių kuro pirkimo sąnaudų tokio radikalaus anglies dioksido išmetimo mažinimo sąnaudos yra nedidelės, o sąnaudų mažėjimas

- numatytas daugiausia scenarijuose, kurie grindžiami visomis keturiomis pagrindinėmis anglies dioksido išmetimo mažinimo priemonėmis.
- Sąnaudos yra nevienodai paskirstytos tarp sektorių, o didžiausios sąnaudos tenka namų ūkiams, nes jiems reikia skirti daugiau lėšų tiesioginėms investicijoms į efektyviai energiją vartojančius prietaisus, transporto priemones ir izoliacines medžiagas.
- Įgyvendinant anglies dioksido išmetimo mažinimo politiką, išorinės ES energetikos išlaidos naftos, dujų ir anglių importui gerokai sumažės, nes labai sumažės importuojamos energijos kiekis ir energijos kainos.

Politikos formavimui svarbios tam tikros išvados gali būti padarytos atsižvelgiant į scenarijų analizės rezultatus ir palyginus idealią rinką ir modeliavimui reikalingas technologines sąlygas su tuo, kas iš tiesų vyksta kur kas sudėtingesnėmis realiomis sąlygomis.

Poveikis būsimai politikai

- Sėkmingai sumažinti anglies dioksido išmetimą, kartu išsaugant ES ekonomikos konkurencingumą, įmanoma. Jeigu pasaulio mastu nebūtų imtasi klimato srities priemonių, anglies dioksido nutekėjimas galėtų kelti problemų ir reikėtų imtis tinkamų priemonių daug energijos naudojančių pramonės šakų konkurencingumui išsaugoti.
- Politikos ir reguliavimo sistemos nuspėjamumas bei stabilumas užtikrina palankias sąlygas investicijoms į mažo anglies dioksido kiekio technologijas. Nors laikotarpio iki 2020 m. bendros gairės jau nustatytos, tartis dėl 2020–2030 m. politikos reikėtų pradėti jau dabar. Jei būtų nustatyti tikslų siekimo etapai ir planiniai rodikliai, galbūt pavyktų išvengti per didelių sąnaudų. Neapibrėžtumas gali lemti, kad bus investuojama tik kai pradinės kapitalo išlaidos nedidelės.
- Be veikiančios vidaus rinkos bus neįmanoma pritraukti investicijų į tas sritis, kuriose jos būtų rentabiliausios.
- Panašu, kad energijos vartojimo efektyvumas duoda geresnių rezultatų idealiomis sąlygomis nei tikrovėje. Energijos vartojimo efektyvumą didinti dažnai trukdo atsietos paskatos, kai kurių vartotojų grupių finansinės problemos, netobulos žinios ir numatymas, todėl nenorima keisti tam tikrų pasenusių technologijų ir pan. Dėl šios priežasties labai svarbu taikyti tikslingą rėmimo politiką, pavyzdžiui, kad vartotojai rinktųsi energijos vartojimo atžvilgiu efektyviausias prekes ir paslaugas.
- Siekiant sumažinti mažo anglies dioksido kiekio technologijų sąnaudas, reikėtų labai remti mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir demonstracinę veiklą.
- Deramas dėmesys turėtų būti skiriamas palankios viešosios nuomonės apie visas mažo anglies dioksido kiekio technologijas ir infrastruktūrą formavimui, taip pat vartotojų pasirengimui imtis su tuo susijusių pokyčių ir patirti didesnes sąnaudas.
- Kadangi namų ūkiams tenka didžioji sąnaudų dalis, dar pradiniu proceso etapu galėtų būti numatyta atitinkama socialinė rėmimo politika. Nors tokios sąnaudos vidutiniam namų ūkiui ir gali būti pakeliamos, gali tekti skirti specialią paramą pažeidžiamų vartotojų grupių padidėjusioms išlaidoms padengti.
- Lankstumas. Ateitis yra nenuspėjama, ir niekas negali jos numatyti. Todėl, norint užtikrinti sąnaudų efektyvumą, svarbu išsaugoti lankstumą; tačiau prieš pradedant procesą, kuriam būtinos inovacijos ir investicijos, jau šiuo etapu reikia priimti tam tikrus sprendimus ir investuotojams užtikrinti pakankamą aiškumą, kuris atsiranda sumažėjus politikos ir reguliavimo rizikai.
- Atsižvelgiant į anglies dioksido išmetimo mažinimo visame pasaulyje padarinius iškastinio kuro eksporto pajamoms ir į tai, kad perėjimo prie mažo anglies dioksido

kiekio energetikos sistemos laikotarpiu reikės investuoti į energijos gamybą ir jos perdavimą, išorės klausimai (ypač santykių su energijos tiekėjais) turėtų būti sprendžiami dar pradiniu etapu ir aktyviai.

7. STEBĖSENA IR VERTINIMAS

Aptariamojo veiksmų plano parengimas – ne vienkartinis veiksmas. Atsižvelgiant į naujausius pokyčius, planas bus reguliariai atnaujinamas. Be to, Komisija nuolatos tikrins tam tikrus pagrindinius rodiklius, kurie jau nustatyti ir šiuo metu naudojami.